

rul Constantin Cojocaru: el știe să smulgă zăcămintele de naivitate din minele de aur ale purității, știe să rămână copil într-o lume în care maturitatea este masca cumplită a golului. Nu prin mimică și pantomimă se afirmă acest actor; dotat cu instrumente delicate ca pentru o chirurgie a spiritului, Constantin Cojocaru își exprimă personajul prin tonurile privirii dar și prin timbrul cuvintelor rostit în toate gamele sufletului.

Cu totul alte modalități de exprimare posedă actorul Valentin Uritescu (în Al doilea polițist și Sergeantul recruter), spirit predestinat marilor umoriști, personalitate bine cristalizată la o vîrstă cînd alții n-au descoperit încă bemolii actoriei. Mima și pantomima sînt instrumente de prima clasă la Valentin Uritescu; modulațiile vocii sale sînt tot atîtea complementări fericite la expresia fizică. Credem că cinematografia ar putea recupera, prin Valentin Uritescu, poziția cu caracter de unicitate a lui Vasiliu Bîrlie.

Semnalăm și de această dată prezența distinctă a actorului Paul Chiribuză (în rolul Funcționarului de la Oficiu și al Ofițerului venerabil) precum și interesanta evoluție a lui Constantin Ghenescu în rolul de pedagog clerical al Institutului de reeducare.

Pe Eugenia Balaure am remarcat-o și în alte spectacole; aptă pentru scenele psihologice, Eugenia Balaure demonstrează o bogată paletă de culori.

Descoperim cu plăcere posibilitățile către umor și sarcasm ale actorului Corneliu Dan Borcea, acest „arbore motor” de la Teatrul Tineretului.

În noua lui ținută actricească, în noua lui viziune chiar, Zigger Zagger-ul de la Piatra Neamț constituie o reușită memorabilă și — sîntem siguri — de lungă durată. El constituie unul din spectacolele apte să țină capul de afiș stagiunii de-a rîndul.

Paul Tutungiu

Teatrul de Stat din Oradea — secția maghiară —

■ TRAGEDIA OMULUI de Imre Madach

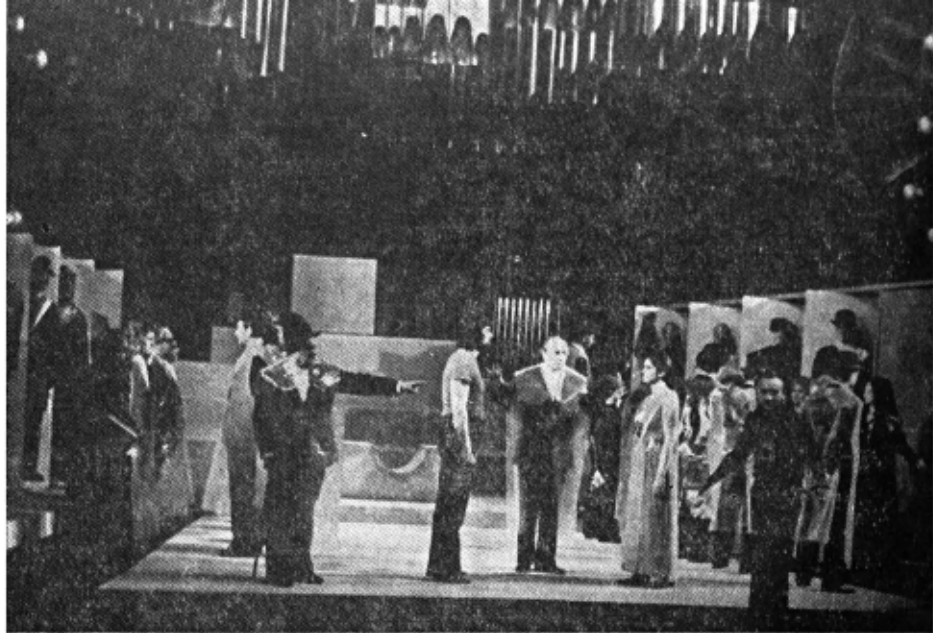
■ PREȚUL de Arthur Miller

■ NOILE SUFERINȚE ALE TÎNĂRULUI W de Ulrich Plenzdorf

Mai rar oaspete al Capitalei, Teatrul din Oradea s-a prezentat la finele acestei stagiuni în București, alcătuiind un afiș reprezentativ din premierele mai vechi sau mai noi ale secției maghiare. Selecția e menită a

scotea în evidență ambițiile repertoriale, preocupările pentru formarea spectatorilor și, evident, nivelul de profesionalitate al colectivului. Negreșit, simpla înșiruire a titlurilor de pe afiș, și anume — *Noaptea de după cea din urmă noapte* de Maroti Laszlo, *Tragedia Omului* de Madach Imre, *Prețul* de Arthur Miller și *Noile suferințe ale tînărului W.* de U. Plenzdorf, se constituie într-o demonstrație de bună politică repertorială, de la sine grăitoare. Montări cu texte, pe atît de diferite pe atît de valoroase, unele chiar cu un indubitabil gir de cultură și de autoritate intelectuală.

Din păcate însă, și subliniem acest lucru cu destul regret, condițiile desfășurării turneului n-au fost, în latura lor organizatorică, dintre cele optime, din care pricinii primul spectacol cu piesa lui Maroti nici nu s-a mai prezentat, celelalte derulîndu-se cu o supărătoare nepunctualitate și scăzută mobilizare a publicului spectator. Fapt cu atît mai de neînțeles cu cît, repetăm, operele propuse ar fi justificat din plin interesul unei audiențe cunoscătoare și avizate. Dincolo de aceste deficiențe de organizare, ținuta (culturală) și seriozitatea (profesională) a secției maghiare din Oradea s-au îmbinat ca o bună emblemă a acestei vizite-schimb de experiență. Pentru un colectiv deprins adesea să se manifeste, și chiar să joace cu precădere în perimetrul teatrului-divertisment, și în registrele comediei cu sau fără muzică, atacarea unei opere de dimensiunile și cadențele capodoperei lui Imre Madach, sau investigarea în universul crizelor de conștiință milleriene, reprezintă gesturi artistice temerare, ce se cuvin salutate

„Tragedia omului“ de Imre Madach în regia lui Szabo Iozsef

VÁNDOR ANDRÁS în rolul lui Gregory Solomon în „Prețul“ de Arthur Miller

ca atare, chiar dacă teatrul uneori se limitează la primul nivel, cel al inițiativei. Colectivul orădean a depășit însă stadiul huneilor intenții demonstrând o sporită capacitate de omogenizare stilistică, progrese în cultivarea gestului și a dicției și, mai ales, disponibilități expresive în reliefaarea ideilor. Sub bagheta încercatului regizor Szabo Iozsef, *Tragedia omului* marele și cutremurătorul poem dramatic al clasicului din secolul XIX, Imre Madach — cu gravele sale accente faustice și romanticele sale filifiri byronicne, s-a orchestrat auster, impresionant, într-o voită tonalitate de „oratoriu teatral“. Sugestie de joc accentuată și de amplasamentul spațial, extrem de adecvat și sugestiv (tulpini și tuburi cromate de orgă), creat de apreciatul grafician Laszlo Paulovics ; într-o severă și uneori geometrică caligrafie a mișcării, uriașa distribuție, dimensionată după principiile basoreliefului, a dat o cuvenită pregnanță diversității de tablouri, încadrând destinul omului în cosmos și istorie sub aripa vizionară a credinței în dreptul la ferire (chiar dacă monotonia jocului a afectat câteodată verbul).

În alt registru, cel al dramei realiste, s-a vrut montarea *Prețului* de Miller; deși regia lui Farkas Istvan și scenografia Elizei Popescu au coborât cumva nivelul de gândire al spectacolului, — urmărind mai degrabă desenul gesturilor exterioare, *fabula*, și nu sondarea în existențele răvășite, puse în fața unor decisive opțiuni —, situație relevantă pentru această semnificativă operă din dramaturgia lui Arthur Miller. Cu toate acestea,

Pretul rămîne o experiență ce-a fructificat înclinațiile spre analiza psihologică, disponibilitățile spre jocul tensionat al ciocnirilor de idei, pregătind terenul pe care ar putea în viitor să rodească marile drame ale marelui repertoriu.

Extrem de atracțioasă ca formulă de spectacol s-a arătat montarea piesei-scenariu a lui Ulrich Plenzdorf, *Noile suferințe ale tinărului W.*, demonstrîndu-ne și o latură înedită a personalității multilateralului director de scenă Szabo Ioszeľ. Într-o formulă „modernă”, de „concert-spectacol” cu muzică „pop”, folosind ca argument dramatic aportul spectaculos și — de ce să nu recunoaștem — „comercial” al formației Grup-Metropol, piesa cu tineri și despre tineri a dramaturgului german s-a adresat auditoriului destinat într-un cod adecvat, potențînd mesajul ei ideologic. Scenografia lui Biro Geza sprijină vizibil viziunea regizorală: mari panouri, grafice în stil pop-art și „ecritouri” de tip brechtian (cu uriașe ferpare la moartea lui Edgar Wibeau) au completat armonios stilul de joc-concert, rîmînd cu ambianța sonoră a montării.

Am reținut din acest turneu calitatea îngrijită a interpretării actricești, eforturile de fuziune între generații, grija pentru jocul de relație — citeodată și pentru subtext —, dezinvoltura tinerilor și precizia vîrstnicilor, mîrgîniindu-ne să cităm din marele colectiv cîteva nume ce s-au impus într-o mai mare măsură: Varga Vilmos (Lucifer, Tatăl Wibeau); Cziki László (Madach, Victor Franz); Miske László (Adam, Addi); Csiky Ibolya (Eva, Charlotte); Vándor András (Gabriel, Saint-Just, Solomon); Lavotta Károly (Dumnezeu, Walter Franz); Zalányi Gyula (Edgar Wibeau).

Mira Iosif

„Noile suferințe ale tinărului W” de Ulrich Plenzdorf în regia lui Szabo Ioszeľ.

Teatrul „Mihail Eminescu” din Botoșani

PATIMA ROȘIE

de Mihail Sorbul

Subintitulată „comedie tragică”, piesa a fost interpretată de critica mai nouă ca o întuire artistică a patimilor individuale de

Data premierei: 13 februarie 1975.

Regia: C. DINISCHIOTU. Scenografia: ELENA FORTU.

Distribuția: DESPINA MARCU (Tofana); VIOREL BALTAG (Castruș); NICOLAE CALUGĂRIȚĂ (Rudy); CORINA BRĂDESCU (Crina); RADU PANAMARENCO (Șbîl).

la sfîrșitul primului război, care au anticipat demența colectivă a cărei expresie pe plan politic a fost reacționarismul de tip fascist. (T. Vianu și Fl. Tornea). Interpretarea e justă din punct de vedere social-istoric, dar, în același timp, piesa se înscrie și ca o analiză a sufletului pasional al cărui mod de